

การเพิ่มการเฝ้าระวังอาการข้างเคียงจากการได้รับวัคซีน YEL ทำให้สามารถค้นหาผู้ป่วยได้มากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการเฝ้าระวังที่ต่อเนื่อง รายงานได้ทันเวลา และสามารถบอกปัจจัยที่มีผลต่ออาการข้างเคียงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้แพทย์ทุกคนควรรายงานผู้ป่วยทุกรายที่มีอาการผิดปกติหลังจากได้รับวัคซีน YEL

เอกสารอ้างอิง

1. Center for Disease Control and Prevention (CDC) "Adverse events associated with 17D-derived yellow fever vaccination – United States, 2001 - 2002" **MMWR 2002**, vol. 51:889 - 993.
2. Jame Chin, MD. "Yellow fever" control of communicable disease manual 2000, 17th edition: 553-558.

แปลและเรียบเรียงโดย พญ. จิราพร พลอยไธ
กลุ่มส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

สรุปสถานการณ์การเกิดโรคที่สำคัญ สัปดาห์ที่ 6

วันที่ 2 – 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546

ในสัปดาห์ที่ 6 ระหว่างวันที่ 2 – 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 สำนักโรคระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ได้รับรายงานผู้ป่วยด้วยโรคในข่ายงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาที่น่าสนใจ ดังนี้

1. โรคอาหารเป็นพิษ (Food poisoning) สัปดาห์นี้ได้รับรายงานการระบาดของอาหารเป็นพิษ จาก 4 จังหวัด ดังนี้

1.1 ได้รับรายงานสอบสวนโรคเบื้องต้นจาก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครศรีธรรมราชว่า ในวันที่ 24 - 25 มกราคม พ.ศ. 2546 มีผู้ป่วยด้วยอาการถ่ายอุจจาระเหลว เกิดขึ้นในงานเลี้ยงต้อนรับลูกสะใภ้ ที่หมู่ 7 บ้านถ้ำเพดาน ตำบลกรูงหยัน อำเภอทุ่งใหญ่ มีผู้ร่วมงานประมาณ 50 คน อาหารที่ใช้เลี้ยงคือ หมู ซึ่งเจ้าของบ้านซื้อจากคอกในตำบลใกล้เคียง นำมาฆ่า/ชำแหละเอง ช่วงเย็นในวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2546 หลังจากนั้นได้นำเครื่องในหมูมาประกอบอาหารเป็นกับแก้ม (โดยการผัดและลวกยำ) รับประทาน 6 คน และมีอาการถ่ายอุจจาระเหลวทั้ง 6 ราย (เมื่อเวลาประมาณ 24.00 น.) แต่ไม่ได้ไปรักษาที่ใด ในวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2546 เจ้าของบ้านได้นำเนื้อหมูที่ชำแหละ มาประกอบอาหารมื้อกลางวันเลี้ยงแขกที่มาร่วมงาน มีผู้ร่วมรับประทานอาหารมื้อนี้ประมาณ 50 คน ทุกคนมีอาการท้องเสีย ช่วงเย็นแขกได้โทรศัพท์เพื่อซักถามเรื่องอาหาร เจ้าภาพจึงสังเกตเนื้อหมูที่เก็บในตู้เย็น พบว่าบางส่วนมีจุดสีม่วงและซอกนิ้วเท้าหมูมีสีม่วงจึงตัดทิ้ง แล้วทดลองนำมาประกอบอาหารในวันที่ 26 - 27 มกราคม พ.ศ. 2546 รับประทานอีก และมีอาการถ่ายอุจจาระเหลวอีก จึงได้ส่งเนื้อหมูที่เหลือตรวจที่ศูนย์วิจัยโรคสัตว์ ภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช พบเชื้อ *Salmonella* เจ้าหน้าที่ได้ส่งตัวอย่างเพื่อส่งแยก Serovars ที่ศูนย์วิทยาศาสตร์การแพทย์ จังหวัดตรัง และให้คำแนะนำด้านสุขวิทยาส่วนบุคคลและพฤติกรรมมารับประทานอาหารที่สุก นอกจากนี้สัตวแพทย์ได้เก็บอุจจาระหมูจากคอกส่งตรวจหาเชื้ออีก

1.2 ได้รับรายงานสอบสวนโรคจาก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง สรุปว่า ระหว่างวันที่ 27 - 30 มกราคม พ.ศ. 2546 มีการระบาดของโรคอาหารเป็นพิษ ที่อำเภอเสริมงาม พบผู้ป่วย 128 ราย เสียชีวิต 1 ราย ส่วนใหญ่มีอาการ ปวดท้อง ถ่ายอุจจาระเป็นน้ำ คลื่นไส้ เข้ารับการรักษาที่ โรงพยาบาลเสริมงาม จำนวน 92 ราย เป็นผู้ป่วยนอก 76 ราย ผู้ป่วยใน 16 ราย ผู้ป่วยกระจายอยู่ใน 18 หมู่บ้าน 4 ตำบลคือ ทุ่งงาม 61 ราย, เสริมขวา 48 ราย, เสริมกลาง 16 ราย และเสริมซ้าย 3 ราย จากการสอบสวนพบว่าสาเหตุน่าจะมาจากการรับประทานลาบควายดิบ โดยซื้อเนื้อควายจากแหล่งเดียวกันคือร้านคำโน หมู่ 4 ต.ทุ่งงาม ซึ่งซื้อควายจากตลาดนัดโคกระบือ บ้านลำปางหลวง ต.ลำปางหลวง อ.เกาะคา นำมาชำแหละขายที่บ้าน จนถึงเวลาประมาณ 22.00 น.

หากชายไม่หมดจะนำไปขายต่อที่ตลาดหน้าวัดทุ่งงาม ในเวลา 02.00 น. ผู้ชำแหละเนื้อ มี 4 คน ทีมสอบสวนโรคได้เก็บตัวอย่าง อุจจาระผู้ป่วย 128 ตัวอย่าง ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการ พบเชื้อ *Salmonella* group B 118 ตัวอย่าง และยังตรวจพบเชื้อ *Salmonella* group B ในอุจจาระผู้ชำแหละเนื้อ 4 คน, ตัวอย่างเนื้อควาย, swab ถึงแช่เนื้อ และตาชั่ง จากบ้านดังกล่าว ส่วนตัวอย่าง น้ำใช้ในบ้านตรวจไม่พบเชื้อ

1.3 ได้รับรายงานสอบสวนโรคเบื้องต้นจาก สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบูรณ์ สรุปว่าในวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2546 มีการระบาดของอาหารเป็นพิษในนักเรียน โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอศรีเทพ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศรีเทพ จำนวน 152 ราย ด้วยอาการอาเจียน ไข้ ปวดท้อง จากการสอบสวนโรค พบว่า ผู้ป่วยรายแรกเริ่มมีอาการเวลาประมาณ 12.55 น. คณะผู้สอบสวนโรคได้สุ่มตัวอย่างทำ Rectal swab ผู้ป่วย 55 ราย พบเชื้อ *Vibrio Parahaemolyticus* 2 ราย ส่วนแม่ครัวและผู้จำหน่าย อาหาร 3 รายไม่พบเชื้อ นอกจากนี้ได้เก็บตัวอย่างอาหารส่งตรวจที่ โรงพยาบาลเพชรบูรณ์ ผลพบ *Bacillus sp.* ในขนมโดนัท ทอด มัน ขนมปังไส้สับปะรด ผลการตรวจน้ำรูทเบียร์เบื้องต้นโดยกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค ให้ผล positive ต่อสารบอแรกซ์ ข้อสันนิษฐานเบื้องต้นคาดว่าสาเหตุน่าจะมาจากอาหารในโรงเรียน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดได้ประสานกับสำนักกระบาด วิทยา กรมควบคุมโรค ในการส่งตัวอย่างน้ำและอาหารรวม 15 ตัวอย่าง เพื่อตรวจวิเคราะห์หาสารพิษและสารเคมีที่กรมวิทยา ศาสตร์การแพทย์

1.4 จากข่าวหนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 แจ้งว่ามีนักเรียน โรงเรียนแห่งหนึ่งในอำเภอไทร น้อย จังหวัดนนทบุรี เกิดอาการอาเจียนหลังจากดื่มนมโรงเรียน สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ได้ประสานและร่วมสอบสวน โรคกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนนทบุรีและสำนักงานสาธารณสุขอำเภอไทรน้อย สรุปผลเบื้องต้นพบว่า มีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นวันเดียวกัน ใน 4 โรงเรียน เป็นโรงเรียนในเขตอำเภอไทรน้อย 2 แห่ง และในอำเภอบางบัวทอง 2 แห่ง คือ โรงเรียน ก. มีนักเรียนชั้นอนุบาล 1 - 3 เกิดอาการอาเจียน 36 รายหลังจากดื่มนมไปประมาณ 10 - 15 นาที (จากจำนวนเด็กที่ดื่ม 203 ราย), โรงเรียน ข. มีอาการอาเจียน 17 ราย (จากจำนวนเด็กที่ดื่ม 70 ราย), โรงเรียน ค. มีอาการอาเจียน ปวดท้อง อุจจาระร่วง 60 ราย หลังดื่มนมประมาณ 30 นาที (จากจำนวนเด็กที่ดื่ม 233 ราย), และโรงเรียน ง. มีเด็กอาเจียน 5 ราย (จากจำนวนที่ดื่ม 154 ราย) ทุกรายมีอาการไม่รุนแรง และเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาล จากการสอบถามนักเรียนที่ดื่มนมบางรายให้ข้อมูลว่านมมีรสเปรี้ยว มีรสและกลิ่นคล้ายน้ำมะพร้าว แตกต่างจากรสชาติที่เคยดื่ม

นมโรงเรียนดังกล่าว เป็นนมสดพาสเจอร์ไรส์ รสจืด บรรจุถุงขนาด 200 ซีซี (หมดอายุวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546) ที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งจัดซื้อจากบริษัทแห่งหนึ่งที่ตั้งอยู่ใน จังหวัดลพบุรี ซึ่งสำนักงาน คณะกรรมการอาหารและยาได้ตรวจสอบโรงงานและขั้นตอนการผลิตเมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546 พบว่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ส่วนสถานที่พักนมก่อนแจกจ่ายตั้งอยู่ที่ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี เป็นบ้านชั้นเดียวไม่มีบันไดหรือหน้าต่าง ไม่พบห้องเย็นหรือตู้เย็น พบแต่ถังพลาสติกขนาดใหญ่ มีฝาปิด แล้วใช้น้ำแข็งกลบ ไม่พบการจดบันทึกหรือวัดอุณหภูมิของถัง บรรจุ เจ้าหน้าที่สำนักงานสาธารณสุขอำเภอไทรน้อย ได้เก็บตัวอย่างนมที่เหลือจากการแจกจ่ายในวันดังกล่าว จำนวน 12 ถัง ส่งตรวจหาจุลินทรีย์ สารตกค้างและคุณภาพนม ที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ อยู่ระหว่างรอผลการตรวจห้องปฏิบัติการ

ในปี พ.ศ. 2546 (สัปดาห์ที่ 1 - 6) สำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ได้รับรายงานการระบาดของโรคอาหารเป็นพิษ รวม 5 ครั้ง โดยเกิดขึ้นในโรงเรียน 3 ครั้ง และในชุมชน 2 ครั้ง ในจำนวนการเกิดโรค 5 ครั้งนี้ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเชื้อ *Salmonella* 3 ครั้ง

2. โรคไขกัปกหลังแอ่น (Meningococcal meningitis)

ได้รับรายงานผู้ป่วย 2 ราย จากกรุงเทพมหานคร และสมุทรสาคร ทั้ง 2 รายเป็นชาวพม่าที่เข้ามารับจ้างในประเทศไทย ประมาณ 2 ปี โดยรายแรกเป็นชายอายุ 34 ปี รับจ้างที่สวนอาหารแห่งหนึ่ง ในซอยลาดพร้าว 94 เขตวังทองหลาง เริ่มป่วยวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2546 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลนพรัตนราชธานี ในวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2546 ผลการตรวจเลือด พบเชื้อ *Neisseria meningitidis* Serogroup A ขณะนี้อาการทุเลา ได้ค้นหาผู้สัมผัสใกล้ชิดพร้อมทั้งให้ยาเพื่อควบคุมป้องกัน รวม 8 ราย

รายที่สองเป็นเด็กหญิง อายุ 5 เดือน เริ่มป่วยวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2546 เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสมุทรสาคร วันที่ 28 มกราคม พ.ศ. 2546 และเสียชีวิตในวันเดียวกัน ผลการตรวจเลือดและน้ำไขสันหลัง พบเชื้อ *Neisseria meningitidis* ขณะนี้อยู่ระหว่างรอผลการแยก Serogroup ที่ศูนย์วิทยาศาสตร์สมุทรสงคราม ได้ค้นหาผู้สัมผัสใกล้ชิดพร้อมทั้งทำ Nasopharyngeal swab และให้ยาเพื่อควบคุมป้องกัน รวม 19 ราย (Nasopharyngeal swab ทั้ง 19 ราย ให้ผลลบ)

3. โรคไขเลือดออก (DHF)

ในสัปดาห์ที่ 6 ได้รับรายงานจาก 54 จังหวัด มีรายงานผู้ป่วยโรคไขเลือดออกรวม 249 ราย จังหวัดที่มีรายงานมากที่สุด 10 ลำดับแรก คือ นครปฐม 37 ราย, สงขลา 35 ราย, ราชบุรี และประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดละ 17 ราย, กรุงเทพมหานคร 16 ราย, นุรีรัมย์ 12 ราย, ปัตตานี 10 ราย, อุบลราชธานี 9 ราย, ระนอง 8 ราย, และ สุรินทร์ 7 ราย ตามลำดับ

รวมทั้งตั้งแต่ต้นปี 2546 (สัปดาห์ที่ 1 - 6) มีรายงานผู้ป่วยโรคไขเลือดออก สะสม 3,398 ราย เสียชีวิต 2 ราย คิดเป็นอัตราป่วย 5.45 ต่อประชากรแสนคน และอัตราป่วยตายน้อยละ 0.06 จังหวัดที่มีอัตราป่วยสูงสุด 10 ลำดับแรก คือ จังหวัดสมุทรสาคร อัตราป่วย 25.25 ต่อแสนประชากร ยะลา อัตราป่วย 18.84 ต่อแสนประชากร, นครปฐม อัตราป่วย 18.06 ต่อแสนประชากร, กระบี่ อัตราป่วย 16.68 ต่อแสนประชากร, สุราษฎร์ธานี อัตราป่วย 16.64 ต่อแสนประชากร, สงขลา อัตราป่วย 16.49 ต่อแสนประชากร, ระนอง อัตราป่วย 16.08 ต่อแสนประชากร, ภูเก็ต อัตราป่วย 15.30 ต่อแสนประชากร, กรุงเทพมหานคร อัตราป่วย 14.09 ต่อแสนประชากร และประจวบคีรีขันธ์ อัตราป่วยต่อแสนประชากร 13.67

รายงานโดย นางอุบลรัตน์ นฤพนธ์จิรกุล นางลัดดา ลิขิตยั้งวรา
กลุ่มเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา สำนักระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค

[ตารางแสดงจำนวนผู้ป่วยและตายด้วยโรคที่เฝ้าระวังเร่งด่วนที่เข้ารับการรักษารายจังหวัด สัปดาห์ที่ 6 พ.ศ. 2546 \(วันที่ 2-8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2546\)](#)